

Kaivoskylä on tiivis yhteisö

15.10.2018, 15:48

Yhteisöllisyys ja ympäristövaikutukset korostuvat kaivostoimintaa kuvaavissa kirjoituksissa. SKS sekä Itä-Suomen yliopisto keräsivät muistoja kaivosalalla työskentelystä sekä kaivosten naapurustossa asumisesta.

Elokuussa 2018 päättyneeseen [Kaivos](#)-keruuseen osallistui 26 vastaajaa, joista 12 oli miehiä ja 14 naisia. Keruuaineisto sisältää 298 sivua tekstiä ja 70 valokuvaa.

Vastauksista välittyy kuva kaivostoiminnasta ja sen vaikutuksista Suomessa 1940-luvulta nykypäivään. Kaivostoimintaa lähestytään sekä työntekijöiden ja perheenjäsenten kokemusten kautta että ympäristövaikutusten näkökulmasta. Kirjoituksissa tarkastellaan muun muassa Outokummun (Vanha kaivos, Keretti, Vuonos, Mökkivaara), Hituran, Makolan, Kemin/Elijärven, Pyhäsalmen, Otanmäen, Kotalahden, Förbyn, Talvivaaran ja Kevitsan kaivoksia.

Varsinaisesta kaivostoiminnasta kirjoittavat erityisesti työntekijät. Vastaajat ovat työskennelleet moninaisissa tehtävissä malminetsijöistä mainareihin. Kirjoituksista tulee ilmi kaivosmiehen raskas arki haastavassa työympäristössä. Vaara oli aina läsnä, vaikka työsuojeluun kiinnitettiin erityistä huomiota. Onnettomuuksien ja tapaturmien lisäksi kaivosmiesten terveyttä uhkasivat erilaiset työperäiset sairaudet, kuten pölykeuhko ja nivelten rasitusvammat. Kaivosmiehiä kuvataan ammattitaitoisiksi moniosaajiksi ja vähän erikoislaatuisiksi ihmisiksi, joita yhdisti ammattilypeys, hurtti huumori sekä vahva yhteenkuuluvuuden tunne.

Kaivosyhteisössä lapsuutensa viettäneet sekä kaivosmiesten perheenjäsenet kertovat elämästä ja arjen rakentumisesta kaivosympäristössä. Ajankäyttöä rytmitti kaivoksen pilli ja kaivostorni edusti kaivosmiehen leipäpuuta. Kuvauksissa korostuu voimakkaasti yhteisöllisyyden kokemus. Kaivosyhtiö huolehti työntekijöistään järjestämällä asuntoja, palveluita ja virkistystoimintaa. Kaivoskylän asukkaita luonnehditaan suureksi perheeksi, mutta toisaalta asema yhtiössä jakoi asukkaat työläisiin ja toimihenkilöihin.

Kirjoittajat nostavat vahvasti esiin myös kaivostoiminnan ympäristövaikutukset. Kaivostoimintaa kritisoidaan vesistöjen ja maaperän saastuttamisesta, luonnon turmelemisesta sekä ekosysteemin tuhoamisesta. Arvostelua saavat osakseen myös ylikansalliset kaivosyhtiöt. Toisaalta vastaajat tiedostavat kaivostoiminnan työllistävän vaikutuksen erityisesti haja-asutusalueilla ja pienillä paikkakunnilla.

SKS ja Itä-Suomen yliopiston historia- ja maantieteiden laitos järjestivät [Kaivos](#)-muistitietokeruun 1.3.–31.8.2018. Vastaukset on arkistoitu SKS:n arkiston Joensuun toimipisteeseen.

Kiitämme kaikkia keruuseen osallistuneita! Vastaajien kesken arvotut kirjapalkinnot on postitettu voittajille.

Lisätietoja: Arkistotutkija Jukka Timonen, SKS:n arkiston Joensuun toimipiste, p. 040 730 1739, jukka.timonen@finlit.fi